

Aktivácia
Mladých

Ako na **JKM** pre mladých v situácii **NEET**

DÁTA

INŠPIRÁCIA

DOBRÁ PRAX

Aktivácia Mladých

Táto publikácia slúži ako odborný úvod do problematiky mladých ľudí v situácii **NEET** a predstavuje koncept Jednotných kontaktných miest pre mladých (**JKM**) ako systémovú odpoveď na ich potreby. Čitateľovi približuje špecifické výzvy, ktorým táto cieľová skupina čelí, a analyzuje širšie sociálne a ekonomické dopady ich neaktivity na rozvoj slovenských regiónov. Publikácia približuje kľúčové fázy kontaktu s mladým človekom a vysvetľuje, prečo je pre úspešnú aktiváciu nevyhnutná koordinovaná spolupráca regionálnych partnerov.

Prostredníctvom skúseností z pilotného modelu **SPACE** a inšpirácií zo zahraničia, publikácia definuje rámec pre budovanie moderných služieb, ktoré stoja na rozhraní kariérového poradenstva a psychosociálnej podpory.

Je určená predovšetkým zriaďovateľom a manažérom, ktorým poskytuje teoretický aj strategický základ pre úspešné etablovanie JKM v lokálnych podmienkach.

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

MINISTERSTVO
PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Obsah

Zoznam skratiek a vysvetlivky	1
1. ÚVOD	2
2. ČO JE JKM PRE MLADÝCH?	3
3. CIEĽOVÁ SKUPINA: MLADÍ ĽUDIA V SITUÁCII NEET	5
3.1 Definícia mladých ľudí v situácii NEET	
3.2 Príčiny situácie NEET	
3.3 Sociálne a ekonomické náklady riešenia situácie NEET	
3.4 Prínosy JKM pre mladých pre samosprávne kraje	
3.5 Situácia na Slovensku: Dáta a štatistiky	
4. PROCES PRÁCE S MLADÝMI ĽUĎMI V JKM PRE MLADÝCH	18
4.1. Vyhľadávanie kontaktov na potenciálnych účastníkov	
4.2 Nadviazanie prvého kontaktu a neformálnej spolupráce	
4.3 Analýza potrieb klientov	
4.4 Tvorba individualizovanej ponuky	
4.5 Kontaktná práca a odborné činnosti	
4.6 Ukončenie spolupráce	
5. ODBORNÉ ČINNOSTI JKM PRE MLADÝCH	21
5.1 Kariérové poradenstvo	
5.2 Individuálna podpora a prepojenie na dostupné služby	
5.3 Integrácia prostredníctvom skupinových aktivít	
6. SPOLUPRÁCA S PARTNERMI A PREPÁJANIE SLUŽIEB	24
6.1 Regionálne partnerstvá a strategická koordinácia (REPA)	
6.2 Spolupráca s verejnými inštitúciami a službami	
6.3 Spolupráca so zamestnávateľmi a ekonomickým sektorom	
6.4 Spolupráca s komunitným a neziskovým sektorom	
6.5 Budovanie a rozvoj partnerskej siete	
7. INŠPIRÁCIE A DOBRÁ PRAX	28
7.1 Finsky model OHJAAMO	
7.2 Iniciatíva UNICEF “Pathways”	
7.3 JKM pre mladých “SPACE” v BBSK	
8. ZÁVER	34
Zdroje	35

Zoznam skratiek a vysvetlivky

AM – Aktivácia mladých (konzorcium)

BBSK – Banskobystrický samosprávny kraj

CEDEFOP – European Centre for the Development of Vocational Training

Eurofound – European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions

Eurostat – Štatistický úrad Európskej únie

JKM – Jednotné kontaktné miesta pre mladých

MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

NEET – Not in Education, Employment, or Training (slovenský preklad: nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave)

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development

Ohjaamo – fínsky model jednotných kontaktných miest pre mladých

SPACE – sieť centier BBSK pre mladých v situácii NEET

ÚPSVaR – Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

UNICEF – United Nations Children's Fund

Záruka pre mladých – európska iniciatíva na podporu mladých na trhu práce

Text tejto publikácie neprešiel jazykovou korektúrou.

1. ÚVOD

Tento dokument vzniká ako reakcia na potrebu systematickej a efektívnej podpory mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave (NEET¹). Včasná podpora mladých ľudí v tejto situácii je kľúčová pretože ovplyvňuje nielen jednotlivcov, ale aj regionálny rozvoj, trh práce, ekonomiku a sociálnu súdržnosť. Práve preto vznikajú jednotné kontaktné miesta pre mladých (ďalej JKM pre mladých) financované prostredníctvom Programu Slovensko. Zriadenie JKM pre mladých je tiež súčasťou opatrení v rámci Národného plánu posilnenia Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike s výhľadom do roku 2030 (MPSVR SR, 2024b).

JKM pre mladých sú na Slovensku aktuálne vo fáze rozvoja. Do roku 2029 postupne vzniknú vo viacerých samosprávnych krajoch. Prvý pilotný model bol overovaný od roku 2022 v Banskobystrickom samosprávnom kraji (ďalej BBSK) prostredníctvom siete siedmich jednotných kontaktných miest pre mladých pod názvom SPACE (MPSVR SR, 2022). Skúsenosti z pilotu ukázali, že ciele podpora a lepšia orientácia v systéme služieb dokážu mladým uľahčiť návrat do vzdelávania či pracovného života a podporiť ich osobný rozvoj.

Z Programu Slovensko sa v šiestich samosprávnych krajoch realizovali v rokoch 2024 - 2025 projekty zamerané na vznik regionálnych analýz týkajúcich sa cieľovej skupiny mladých ľudí v situácii NEET a ohrozených touto situáciou, z ktorých sú v tomto dokumente zhrnuté kľúčové zistenia. Následne kraje zriadili regionálne partnerstvá (napr. Rady regionálnych partnerstiev), ktoré prijali regionálne akčné plány s prioritami a merateľnými cieľmi naviazanými na zistenia z regionálnych analýz. Ďalším systémovým krokom bol vznik konzorcia Aktivácia mladých (ďalej AM)², ktoré má metodicky podporovať vznik a fungovanie JKM pre mladých v krajoch, ktoré sa zapoja do výzvy Programu Slovensko.

Cieľom dokumentu je poskytnúť zriaďovateľom a vedúcim zamestnancom v budúcich JKM ucelený prehľad o tom, prečo sú JKM pre mladých dôležité a ako môžu prispieť k riešeniu výziev spojených so situáciou NEET. Prináša základné informácie, príklady dobrej praxe zo Slovenska aj zo zahraničia a vysvetľuje, ako môže JKM pre mladých prispieť k znižovaniu nezamestnanosti mladých, podpore ich motivácie a lepšej orientácii v dostupných službách.

¹NEET - skratka anglického pojmu "Not in Education, Employment, or Training", t.j. nie je v procese vzdelávania, zamestnania ani odbornej prípravy. Bližšie sa pojmu venujeme v kapitole 3.

²Výzva projektu Koordinácia jednotných kontaktných miest pre mladých

2. ČO JE JKM PRE MLADÝCH?

JKM pre mladých poskytuje komplexný balík odborných činností určených mladým ľuďom, ktorí sa ocitli mimo vzdelávania, zamestnania alebo odbornej prípravy (na zamestnanie) a hľadajú riešenia svojej aktuálnej životnej situácie. Jeho hlavným účelom je zjednotiť rôzne typy podpory do prehľadného a dostupného systému, v ktorom mladý človek³ nájde praktické riešenia svojej situácie a získava jasné informácie a individualizované sprevádzanie. JKM pre mladých funguje ako prvý orientačný bod – miesto, kde mladí dostávajú profesionálnu podporu bez zbytočnej administratívy s dôrazom na ich individuálne potreby.

Základnou filozofiou JKM pre mladých je prístup „jeden vstup – viac riešení“, vychádzajúci z princípov Záruky pre mladých. JKM pre mladých funguje ako primárny kontaktný bod pre mladých ľudí a predstavuje praktickú implementačnú platformu Záruky pre mladých. Prostredníctvom individuálneho sprevádzania a včasnej podpory smeruje mladých k návratu do vzdelávania, odbornej prípravy alebo k uplatneniu na trhu práce.

JKM pre mladých zabezpečuje poskytovanie informácií o zamestnaní, vzdelávaní a stážach, kariérové poradenstvo, koučing a mentoring, neformálne vzdelávanie a podporu rozvoja zručností. Jeho význam spočíva v zlepšení dostupnosti a prehľadnosti služieb, prepájaní regionálnych aktérov a efektívnejšom zapájaní mladých ľudí do opatrení Záruky pre mladých.

Cieľom JKM pre mladých je podporovať pripravenosť mladého človeka na uplatnenie sa na trhu práce, podporuje ich osobný, sociálny a profesionálny rozvoj a dlhodobú zmenu – rozvíjať zručnosti, sebapoznanie, sebavedomie a schopnosť mladého človeka fungovať samostatne a v spoločnosti. Dôležitou súčasťou je aj aktívne zapájanie mladých ľudí do rozhodovania o vlastnom smerovaní. Vďaka tomuto prístupu má JKM pre mladých potenciál byť jedným z kľúčových nástrojov národnej aj regionálnej politiky v oblasti podpory životnej a pracovnej orientácie mladých ľudí a práce s mládežou.

Činnosť JKM je v súlade so zákonom o podpore práce s mládežou (č. 282/2008 Z.z.), ktorý vymedzuje prácu s mládežou ako činnosť zameranú na osobný, sociálny a profesionálny rozvoj mladých ľudí, najmä prostredníctvom neformálneho vzdelávania a podpory ich aktívnej spoluúčasti. JKM pre mladých vytvárajú priestor, kde sa tieto princípy uplatňujú v praxi – podporou rozvoja zručností, orientácie mladých v ich životnej situácii, posilňovaním ich samostatnosti a zapojením mladých do rozhodovania o vlastnom smerovaní. V JKM pre mladých neprichádza primárne k posudzovaniu sociálnej situácie klienta a k sociálnym intervenciám (v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z.), ale pracuje sa s rozvojovými cieľmi jednotlivcov s cieľom zvýšiť ich šance na trhu práce.

³ Pre účely tejto publikácie od tohto miesta zväčša používame pojem mladý človek / mladí ľudia v zmysle cieľovej skupiny, na ktorú sa publikácia zameriava, t.j. mladí ľudia v situácii NEET alebo ohrození situáciou NEET. Na miestach, kde sú uvádzané napr. výskumy zachováваме celý pojem, resp. kde je potrebné rozlišovať, či ide o mladých ľudí v situácii NEET alebo ohrozených situáciou NEET.

V JKM pre mladých môžu mladí ľudia získať rôzne formy podpory – od poradenstva a informovania až po orientačnú podporu pri riešení osobných, vzdelávacích, kariérových či sociálnych otázok. Podpora mladých je postavená na princípe dostupnosti a prístupnosti, preto zahŕňa aj mobilnú (terénnu) prácu a v rámci budovania sociálneho kapitálu mladých aj niektoré prvky práce s rôznymi komunitami.

JKM pre mladých je špecifický typ služby, ktorej úlohou je byť primárnym kontaktným miestom pre mladých ľudí. Nesnaží sa nahrádzať už existujúce služby, ale skôr ich dopĺňať a vytvárať most medzi mladým človekom a dostupnými zdrojmi podpory – uľahčuje orientáciu v systéme a prispieva k tomu, aby sa mladý človek postupne posúval smerom k väčšej samostatnosti, stabilite a zapojeniu do spoločnosti.

V rámci výzvy v rokoch 2026 - 2029 sa predpokladá vznik niekoľkých desiatok JKM pre mladých v jednotlivých krajoch, pričom v každom JKM pre mladých bude pôsobiť tím zamestnancov zabezpečujúcich priamu prácu s mladými a rozvíjanie partnerskej siete pre lepšiu dostupnosť existujúcich služieb.

3. CIEĽOVÁ SKUPINA: MLADÍ ĽUDIA V SITUÁCII NEET

Skupina mladých ľudí v situácii NEET je jednou z kľúčových cieľových skupín JKM pre mladých. Hoci sa tento pojem používa bežne v politike zamestnanosti, v praxi označuje veľmi rôznorodú skupinu mladých ľudí s odlišnými skúsenosťami, potrebami a životnými príbehmi. Porozumenie tomu, kto mladí ľudia v situácii NEET sú, aké bariéry zažívajú a aké prostredie ich formovalo, je základom pre nastavenie funkčných a realistických služieb JKM pre mladých.

3.1 Definícia mladých ľudí v situácii NEET

Podľa Národného plánu posilnenia Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike s výhľadom do roku 2030 sú cieľovou skupinou mladí ľudia do 30 rokov, ktorí sa nachádzajú v jednej z dvoch situácií:

A)

Nezamestnaní mladí ľudia v situácii NEET

Mladí ľudia do 30 rokov, ktorí sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny

B)

Neaktívni mladí ľudia v situácii NEET

Mladí ľudia do 30 rokov, ktorí nie sú vedení v evidencii úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a spravidla:

- si prácu nehľadajú,
- stratili motiváciu,
- sú dlhodobo izolovaní,
- riešia komplexné životné situácie, ktoré im bránia vstúpiť na trh práce.

Práve neaktívni ľudia v situácii NEET sú podľa viacerých regionálnych analýz najmenej viditeľní, najťažšie osloviteľní a vyžadujú najvyššiu mieru individualizovanej podpory

Demografická charakteristika NEET populácie

NEET populácia je demograficky rôznorodá, no niektoré skupiny sú zastúpené výraznejšie:

MLADÍ ĽUDIA S NÍZKYM ALEBO
NEDOKONČENÝM VZDELANÍM

MLADÍ RODIČIA (NAJMÄ MATKY)

MLADÍ ĽUDIA NA POKRAJI CHUDOBY ALEBO
V SOCIÁLNO M VYLÚČENÍ

MLADÍ ĽUDIA ŽIJÚCI V LOKALITÁCH S NÍZKOU
DOSTUPNOSŤOU SLUŽIEB, DOPRAVY A PRÁCE

MLADÍ ĽUDIA, KTORÍ ZAŽILI ZLYHÁVANIE V ŠKOLE ALEBO
OPAKOVANÉ ODMIETNUTIE PRI HĽADANÍ PRÁCE

MLADÍ MIGRANTI A MLADÍ ĽUDIA
ZO ZNEVÝHODNENÝCH SKUPÍN

Táto rozmanitosť naznačuje, že neexistuje „jeden univerzálny balík odborných činností“, ktorý by fungoval pre všetkých rovnako. JKM pre mladých preto potrebujú flexibilné nástroje, trpezlivé sprevádzanie a individualizovaný prístup.

Štyri profily mladých ľudí v situácii NEET

Nasledujúce štyri príbehy mladých ľudí nám pomáhajú pochopiť aké rozdielne môžu byť ich životné situácie a akú rolu v nich môže zohrať JKM pre mladých.

Anna, 16 rokov

Základnú školu ukončila, ale na strednú nešla hoci chcela a v škole jej to išlo. Rodičia s obmedzenými zdrojmi podporili v štúdiu dvoch starších bratov. Dnes pomáha doma s mladšími súrodencami, varí, perie. Veľakrát počula, že sa potrebuje hlavne vydať. Žiaden životopis, žiadne skúsenosti, žiadne sebavedomie.

Michal, 20 rokov

Vyštudoval odbor, ktorý ho nebavil. Z prvej práce ho prepustili v skúšobnej dobe. Skúšal sa uplatniť v oblasti, ktorá ho zaujímala, no opakovane neuspel. Uviazol v pocite zlyhania a naučenej bezmocnosti.

Marek, 27 rokov

Má červený diplom z vysokej školy a silnú motiváciu pracovať a rozvíjať sa. Je aktívny dobrovoľník, angažuje sa v oblasti rozvoja miestnej komunity. V regióne je však presýtený trh práce s absolventmi a má problém nájsť uplatnenie, ktoré by zodpovedalo jeho schopnostiam.

Dominika, 25 rokov

Prvé dieťa porodila, keď mala 16. Druhé prišlo v 19 a tretie o tri roky neskôr. Žije v osade na okraji regiónu – najbližší autobus chodí dvakrát denne. O deti sa stará sama, muž chodí občasne na fušky do Bratislavy. Nikdy nepracovala. Školu skončila v 8. ročníku. Nevidí východisko zo svojej situácie.

Preto, aby boli JKM pre mladých účinné, potrebujú byť:

- dostupné,
- postavené na budovaní dôvery,
- flexibilné a schopné reagovať na individuálne potreby,
- prepojené s komunitou, vzdelávaním a trhom práce,
- založené na trpezlivom sprevádzaní a motivácii.

Porozumieť mladým ľuďom v situácii NEET znamená porozumieť tomu, čo im bráni žiť dôstojný, stabilný a perspektívny život.

3.2 Príčiny situácie NEET

Postavenie mladých ľudí v situácii NEET je výsledkom kombinácie nepriaznivých podmienok vo vzdelávaní, na trhu práce alebo v osobnom živote.

Štrukturálne nedostatky vzdelávacieho systému

Vzdelávacie systémy často nedokážu včas identifikovať ohrozených žiakov ani im poskytnúť diferencovanú podporu. Kľúčové problémy sú:

- **Nedostatočná individualizácia a podpora** – žiaci so znevýhodnením, nízkou motiváciou či so zdravotnými ťažkosťami nedostávajú adekvátnu podporu, čo zvyšuje riziko predčasného ukončenia školy ([OECD, 2024](#)).
- **Nedostatočná kariérová výchova alebo kariérové poradenstvo** – mladí odchádzajú zo škôl bez jasnej predstavy o možnostiach na trhu práce ([OECD, 2024](#)).
- **Nerovnosť šancí** – socioekonomicky slabšie rodiny či marginalizované komunity sú nadmerne zastúpené medzi mladými ľuďmi v situácii NEET ([OECD, 2024](#)).
- **Slabé prepojenie škôl so sociálnymi službami** – pri prvých signáloch ohrozenia chýba koordinovaný zásah viacerých odborníkov ([OECD, 2023](#)).
- **Riziko neopodstatneného zaradenia žiakov do špeciálneho vzdelávania** – vysoká miera diagnostiky detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a ich zaraďovanie do špeciálneho vzdelávania. Systémové pochybenia v diagnostike môžu viesť k obmedzeniu vzdelávacích príležitostí týchto žiakov ([ŠŠJ, 2025](#)).

Nesúlad medzi vzdelávaním a potrebami trhu práce

Najčastejšie sa uvádzajú nasledovné faktory:

- **Nesúlad kvalifikácií** – absolventi vstupujú na trh práce s kompetenciami, ktoré zamestnávateľia nevyžadujú alebo nevyužijú naplno ([OECD, 2025](#)).
- **Slabá spolupráca škôl a zamestnávateľov** – nedostatok kvalitnej praxe, kontaktu s modernými technológiami a pracovným prostredím ([OECD, 2025](#)).
- **Chýbajúce mäkké zručnosti** – komunikácia, spoľahlivosť, tímová spolupráca či organizácia práce patria medzi najčastejšie uvádzané nedostatky v zručnostiach mladých ([OECD, 2024](#)).
- **Regionálne rozdiely** – v ekonomicky slabších regiónoch chýbajú pracovné príležitosti aj pre kvalifikovaných mladých ([OECD, 2025](#)).

Nedostatok podporných služieb pre mladých

Mladí ľudia v situácii NEET často potrebujú komplexnú a dlhodobú podporu, ktorá však v mnohých regiónoch nie je dostupná.

- **Nedostatok psychologických a poradenských služieb** – psychické problémy ako úzkosť či depresia patria k hlavným dôvodom predčasného odchodu zo školy alebo vypadnutia z trhu práce ([Lindblad et al., 2024](#)).
- **Slabá koordinácia medzi systémami** – mladí musia komunikovať s viacerými inštitúciami, čo je pre nich náročné a často demotivujúce ([Thøgersen, 2024](#)).
- **Nedostatok nízkoprahových služieb** – tradičné inštitúcie vyžadujú veľkú mieru iniciatívy, ktorú mnohí mladí ľudia v situácii NEET nemajú ([European Youth Forum, 2025](#)).
- **Nerovnomerná dostupnosť** – väčšina podporných služieb je sústredená do miest, čím sú vidiecke a odľahlé regióny výrazne znevýhodnené ([Rural NEET Youth Network, 2023](#)).

Bariéry pri vstupe na trh práce

Prechod zo školy do práce je pre mnohých mladých kritický a môže byť hlavným dôvodom, prečo sa ocitnú v situácii NEET.

- **Chýbajúce pracovné skúsenosti** – zamestnávateľia často vyžadujú prax, ktorú mladí nemajú kde získať ([OECD 2025](#)).
- **Nestabilné pracovné podmienky** – nízke mzdy, krátkodobé zmluvy a agentúrna práca znižujú motiváciu, pocit istoty a lojalitu u mladých ([European Parliament, 2016](#)).
- **Diskriminácia a predsudky** – stereotypy o „nespoľahlivosti mladých“ pretrvávajú napriek dostupným dátam a výskumom, ktoré ich vyvracajú ([OECD 2025](#)).
- **Geografické bariéry** – slabá verejná doprava, veľké vzdialenosti či vysoké finančné náklady bránia mladým dochádzať za prácou ([OECD 2025](#)).

Osobné a sociálne okolnosti

Za situáciou NEET stoja často aj individuálne faktory a náročné životné okolnosti.

- **Psychické zdravie a strata motivácie** – dlhodobá nečinnosť zhoršuje psychickú pohodu a vedie k odradeniu od hľadania zamestnania. ([Eisentraut, A., & Declercq, A., 2024](#)).
- **Rodinné zázemie** – konflikty, finančné problémy, domáce násilie či absencia vzorov výrazne zvyšujú riziko dostať sa do situácie NEET. ([Rahmani et al., 2024](#)).
- **Ekonomické prekážky** – chudoba, zadlženie či nestabilné bývanie komplikujú návrat do vzdelávania alebo zamestnania ([Youth Futures Foundation., 2025](#)).
- **Zdravotné obmedzenia** – fyzické či psychické diagnózy a nevybavené posudky brzdia uplatnenie mladých na trhu práce. ([Rahmani et al., 2024](#)).

3.3 Sociálne a ekonomické náklady riešenia situácie NEET

Situácia, keď mladý človek zostáva dlhodobo mimo vzdelávania, práce alebo prípravy na zamestnanie, má významné ekonomické a spoločenské dopady. Pre regióny aj štát ide o tému, ktorá súvisí s budúcou prosperitou, dostupnosťou služieb, udržateľnosťou pracovnej sily a kvalitou života obyvateľov. Investícia do podpory mladých (nielen nezamestnaných) sa reálne premieňa do zlepšenia verejných financií, bezpečnosti, zdravia, zamestnanosti aj rozvoja regiónov, krajiny a spoločnosti ako celku.

Radikalizácia a kriminalita

Výskumy naznačujú, že nepriaznivá socioekonomická situácia môže byť jedným z faktorov zvyšujúcich náchylnosť k radikalizácii. Štúdia z Nemecka ([Falk, Zweimüller, 2005](#)) identifikovala štatistickú súvislosť medzi **mierou nezamestnanosti** a nárastom pravicovo-extrémistickej kriminality. Zároveň analýza Svetovej banky ([Devarajan et al., 2016](#)) v regióne MENA poukazuje na to, že **ekonomická vylúčenosť** mladých ľudí zvyšuje ich zraniteľnosť voči náboru do násilných extrémistických skupín.

Pri analýze týchto javov je dôležité rozlišovať medzi nezamestnanosťou a situáciou NEET. Hoci sa tieto pojmy čiastočne prekrývajú, kategória NEET je širšia – zahŕňa aj mladých ľudí, ktorí sú zo systému úplne vyradení, neaktívni alebo sociálne izolovaní. Práve absencia štruktúrovaného denného programu a sociálneho ukotvenia sa javí ako rizikový faktor; podľa štúdie [Rahmani et al. \(2024\)](#) vykazujú mladí ľudia v situácii NEET približne dvojnásobne vyššie riziko zapojenia sa do kriminálnej činnosti v porovnaní s rovesníkmi, ktorí študujú alebo pracujú.

Uvedené dáta poukazujú na to, že nezamestnanosť a stav NEET nie sú priamou príčinou extrémizmu, ale predstavujú **významné rizikové faktory**. Absencia ekonomického a spoločenského ukotvenia môže u jednotlivca oslabiť pocit spolupatričnosti so systémom, čo následne zvyšuje nároky na verejné systémy sociálnej kontroly a justície.

Psychické ťažkosti

Psychické ťažkosti sa môžu začať objavovať už pred tým ako sa mladý človek ocitne v situácii NEET alebo môžu byť aj následkom tejto skúsenosti. Tento typ ťažkostí posilňuje aj dlhodobé zotrvanie mladých ľudí v tejto situácii ([Rahmani et al., 2024](#)).

Súvislosti medzi psychickým zdravím a NEET situáciou potvrdzujú aj zistenia [Gariépy et al. \(2021\)](#), podľa ktorých je u mladých ľudí s poruchami nálady, úzkostnými poruchami, poruchami správania alebo nebezpečným užívaním návykových látok vyššia pravdepodobnosť, že sa ocitnú v tejto situácii.

Rahmani et al. (2024) zároveň upozorňujú na negatívne dôsledky dlhodobej NEET situácie, vrátane výrazne vyššieho rizika sebevražedného správania, ktoré je takmer trojnásobne vyššie než u mladých ľudí zapojených do vzdelávania alebo práce.

Uvedené zistenia sa môžu premietiť do zvýšeného dopytu po službách v oblasti duševného zdravia, negatívneho dopadu na trh práce a predstavujú záťaž nielen pre zdravotný systém, ale aj pre spoločnosť ako celok.

Verejné financie

Dlhodobá neaktivita mladých vytvára výrazné a merateľné náklady pre štát, regióny a miestne samosprávy.

Eurofound uskutočnil **konzervatívny odhad celkových spoločenských nákladov** súvisiacich so situáciou mladých ľudí v situácii NEET v európskych ekonomikách na základe nákladov na zdroje a verejné financie. **Náklady na zdroje predstavujú ekonomické straty** vyplývajúce z neúčasti mladých ľudí v skupine NEET na trhu práce, pričom sú definované ako rozdiel medzi ich potenciálnym a skutočným ekonomickým výstupom (napr. hrubé príjmy zo zamestnania, príjmy alebo straty zo samostatnej zárobkovej činnosti). **Náklady verejných financií zahŕňajú napríklad sociálne dávky**, ktoré títo mladí ľudia poberajú v porovnaní s tými, ktorí do tejto skupiny nepatria (napr. dávky v nezamestnanosti, nemocenské a invalidné dávky). Odhady nezohľadňujú ďalšie nepriamo kvantifikovateľné dôsledky, ako je zvýšená pravdepodobnosť výskytu fyzických a psychických zdravotných ťažkostí (European Commission, 2025).

Podľa dát prezentovaných na European Employment & Social Rights Forum 2025 stáli mladí ľudia v situácii NEET Európsku úniu v roku 2023 celkovo 121 miliárd eur v dôsledku ušlých zárobkov a nezaplatených daní. Pri populácii 8 miliónov mladých ľudí v situácii NEET to zodpovedá priemerným nákladom 15 125 eur na osobu ročne.

Podrobnú analýzu dopadov predčasného ukončenia vzdelávania na verejné financie a hospodársky rozvoj krajiny si dala vypracovať Americká obchodná komora (AmCham Romania) v Rumunsku, ktoré malo v roku 2023 najvyššiu mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky v EÚ 16,6% oproti priemeru EÚ okolo 9–10% (Eurostat, 2024b). V dôsledku straty ľudského kapitálu a obmedzeného vstupu mladých na trh práce prináša predčasné ukončenie školy značné náklady pre štát a spoločnosť, čo AmCham Romania identifikovala ako kľúčový faktor pri prechode debaty z „čisto školského problému“ na otázku ekonomického rastu a udržateľnosti verejných financií.

Podľa tohto zdroja predstavuje predčasné ukončenie školskej dochádzky v Rumunsku v roku 2023 približne **2,3 miliardy eur ročne** vo verejných nákladoch, čo zodpovedá asi **0,77% ročného HDP krajiny**. Celkový celoživotný „stratený potenciál“ mladých ľudí, ktorí nedokončia vzdelanie, sa odhaduje na **107 miliárd eur**, teda približne **35,67 % HDP**. Súčasťou tohto výpadku je aj **priemerná celoživotná strata príjmov na úrovni približne 190 000 € na osobu** v porovnaní s jednotlivcami, ktorí dosiahnu úplné stredoškolské vzdelanie. Tieto údaje jasne ilustrujú, že predčasné odchody zo vzdelávania nie sú len sociálnym a vzdelávacím problémom, ale predstavujú aj výraznú dlhodobú záťaž pre ekonomiku a verejné rozpočty ([AmCham Romania, 2024](#)).

V rámci analýz konzorcia Aktivácia mladých sme sa zamerali aj na ekonomické dopady situácie mladých ľudí v postavení NEET. Presný priamy náklad na jedného mladého človeka na Slovensku je vzhľadom na množstvo premenných ťažké určiť. Pri poberaní dávky v hmotnej núdzi sa odhaduje približne na 210 € mesačne, z toho 150 € tvorí pomoc v hmotnej núdzi a 60 € platba štátu za zdravotné poistenie. Pri podrobnejšom pohľade však vidíme, že nejde len o tento priamy výdavok, ale aj o stratu potenciálnych daňových a odvodových príjmov a ďalšie dlhodobé spoločenské náklady:

- **Priame náklady:** Štát vynakladá približne 210 € mesačne na podporu mladého človeka v hmotnej núdzi.
- **Nepriame náklady:** Tie predstavujú sumu 517,36 €, čo je hodnota, o ktorú štát prichádza v porovnaní s tým, keby tento mladý človek pracoval aspoň za minimálnu mzdu.
- **Celkový dopad:** Mladý človek v situácii NEET, ktorý poberá dávky namiesto práce za minimálnu mzdu, tak stojí slovenský štát celkovo **730 € mesačne**.⁴

3.4 Prínosy JKM pre mladých pre samosprávne kraje

JKM pre mladých je navrhnuté ako nástroj, ktorý má ambíciu podporiť rozvoj budúcich generácií a prispieť k stabilite regiónu. Prostredníctvom lepšej prepojenosti odborníkov a individuálneho prístupu sa snaží zmierňovať systémové bariéry, čím môže napomôcť k posilneniu sociálneho kapitálu a demografickej odolnosti kraja.

⁴ Pri analýzach sme vychádzali z dostupných dát MPSVR SR (zmeny od 1. 1. 2026), Sociálna poisťovňa, Ústredie práce, VŠZP, Štatistický úrad SR, Eurostat..

Systémový prínos v podpore mladých

JKM pre mladých posilňuje spoluprácu škôl a kariérových poradcov tým, že ich prepája s odborníkmi v regióne a umožňuje rýchlejšie identifikovať žiakov ohrozených odchodom zo vzdelávania. Odborníkom poskytuje spoločný rámec práce, čím sa znižujú duplicity a zvyšuje kvalita služieb, rodinám dáva jasný vstupný bod k podpore a mladým ponúka sprievodcu pri rozhodovaní o vzdelávaní, práci a ďalšom smerovaní. Zároveň pomáha mladým rozvíjať kariérové a životné zručnosti – od plánovania ďalšieho štúdia až po prípravu na pracovný pohovor a uplatnenie sa na trhu práce.

PRÍNOS PRE KRAJ:

prepojený systém služieb pre mladých, lepšia spolupráca aktérov, efektívnejšie využitie kapacít odborníkov a rýchlejšie zachytenie mladých ľudí ohrozených odchodom zo vzdelávania alebo práce.

Ekonomický prínos

Predčasné ukončenie školskej dochádzky a NEET situácia majú priamy dopad na verejné financie a regionálnu ekonomiku. Dlhodobá neaktivita mladých zvyšuje náklady na sociálne dávky, zdravotníctvo a služby. Na Slovensku je 10,7 % mladých v situácii NEET (Eurostat, 2024a), pričom cieľ EÚ je 9 % (European Union, 2021). Nezamestnanosť nízko kvalifikovaných mladých ľudí do 29 rokov je 48,1 %, v EÚ: 18,5 %, dlhodobá nezamestnanosť mladých 6 %, v EÚ: 2,4 % (MPSVR SR, 2024a). JKM rozvíja aktívnu prácu s mladými, ktorí sú aktuálne mimo systému, čím znižuje riziko dlhodobej záťaže pre región.

PRÍNOS PRE KRAJ:

nižšie náklady na sociálny systém a zdravotníctvo, udržanie mladých vo vzdelávaní alebo práci, efektívnejšie využitie verejných zdrojov a zlepšenie finančnej udržateľnosti regiónu.

Sociálny prínos

Dlhodobá izolácia mladých mimo školy a práce vedie k sociálnemu vylúčeniu, pocitu neúspechu, zvýšenému riziku radikalizácie a kriminality, ako aj zhoršeniu duševného zdravia. JKM pre mladých poskytuje bezpečný priestor pre mladých, ktorí riešia osobné, zdravotné alebo sociálne problémy, umožňuje kontakt s odborníkmi a ponúka sprevádzanie pri návrate do vzdelávania alebo práce.

Podporu získavajú aj mladí so zdravotným znevýhodnením alebo tí, ktorí sú izolovaní z kultúrnych, jazykových či etnických dôvodov. Rozširovaním služieb aj do menších miest JKM pre mladých prispieva k znižovaniu regionálnych nerovností a posilňuje sociálnu súdržnosť.

PRÍNOS PRE KRAJ:

stabilnejšia komunita, nižšie sociálne riziká, bezpečnejšie prostredie pre všetkých obyvateľov a posilnenie sociálneho kapitálu regiónu.

Demografický prínos

Slovensko patrí medzi najrýchlejšie starnúce krajiny. Mnohé regióny zápasia s odchodom mladých do väčších miest či do zahraničia, čo ohrozuje budúcu udržateľnosť samospráv. JKM pre mladých poskytuje mladým podporu pri životných rozhodnutiach a kľúčových prechodoch, ako je prechod zo základnej na strednú školu či vstup na trh práce, čím znižuje riziko predčasného odchodu zo vzdelávania. Keď mladí cítia, že v regióne existuje prehľadný a dostupný systém podpory a príležitostí, rastie ich motivácia zostať, študovať, pracovať a neskôr si v regióne zakladať rodiny.

PRÍNOS PRE KRAJ:

vyššia pravdepodobnosť, že mladí zostanú v regióne, stabilná pracovná sila a udržateľné kapacity škôl a služieb, čo posilňuje demografickú stabilitu a vytvára podmienky pre budúci rozvoj regiónu.

Konkurenčný prínos

Regióny súťažia o mladých, zamestnávateľov a investorov. Kraj, ktorý má systémovú podporu pre mladých a prehľad o ich potrebách, pôsobí stabilnejšie a atraktívnejšie. Prepojenosť služieb a zber dát prostredníctvom JKM pre mladých umožňujú rýchlejšie a cielenejšie adresovať problémy, efektívne spolupracovať so školami a firmami a zvyšujú dôveryhodnosť kraja pre donorov a investorov.

PRÍNOS PRE KRAJ:

konkurenčná výhoda, atraktívnejší región pre zamestnávateľov, investorov a obyvateľov, ako aj reputácia moderného, efektívne riadeného regiónu.

3.5 Situácia na Slovensku: Dáta a štatistiky

V roku 2025 predstavoval podiel mladých ľudí vo veku 15 – 29 rokov v situácii NEET v Európskej únii 11 %. Slovensko dosiahlo mieru 11,1 %, teda hodnotu na úrovni priemeru EÚ. Česká republika patrí s mierou 8,0 % medzi úspešnejšie krajiny.

Znižovanie miery NEET patrí medzi strategické priority Európskej únie. Cieľom EÚ do roku 2030 je znížiť podiel mladých ľudí vo veku 15 – 29 rokov v situácii NEET na menej než 9 % (**European Union, 2021**).

Jedným z kľúčových faktorov ovplyvňujúcich situáciu mladých ľudí na trhu práce je úroveň dosiahnutého vzdelania. Vyššia miera výskytu situácie NEET je dlhodobo zaznamenávaná medzi mladými ľuďmi s nízkym stupňom vzdelania v porovnaní s mladými so stredoškolským alebo vysokoškolským vzdelaním. V tejto oblasti Slovensko v roku 2024 dosiahlo podpriemerné výsledky v rámci Európskej únie a patrilo medzi desať krajín s vyššou mierou NEET u mladých s nízkym vzdelaním než bol priemer EÚ. Podiel mladých ľudí vo veku 15 – 29 rokov s nízkou úrovňou vzdelania v situácii NEET dosahoval na Slovensku 14,0 %, zatiaľ čo priemer Európskej únie predstavoval 12,6 % ([Eurostat, 2024a](#)).

Uvedené údaje poukazujú na potrebu cielenej a dostupnej podpory mladých ľudí, najmä tých s nižším stupňom vzdelania, a na význam služieb reagujúcich na ich potreby.

V rámci šiestich z ôsmich samosprávnych krajov boli spracované regionálne analýzy (publikované v r. 2025⁵) zamerané na mladých ľudí ohrozených situáciou NEET a mladých v situácii NEET.

Ak by sa Slovensku podarilo systémovými zmenami znížiť počet mladých ľudí v situácii NEET o 20 %, teda z aktuálnych približne 91 300 na 73 000 osôb, štátny rozpočet by ročne ušetril viac ako 160 miliónov eur.⁶

Situácia vo vybraných krajoch

Prezentované regionálne dáta v tejto kapitole vychádzajú z hĺbkových analýz situácie mladých ľudí v situácii NEET, ktoré v rokoch 2023 – 2024 realizovali jednotlivé samosprávne kraje v spolupráci s externými analytickými tímami (národný projekt Zlepšenie dostupnosti a kvality služieb pre mladých ľudí v situácii NEET). Metodológia zberu dát kombinovala kvantitatívne údaje zo štatistík ÚPSVaR a Sociálnej poisťovne s vlastnými dotazníkovými prieskumami a kvalitatívnymi rozhovormi v teréne. Vzhľadom na cieľové skupiny projektov, v rámci ktorých analýzy vznikali, sa štatistické údaje vzťahujú na vekovú kategóriu **15 – 29 rokov**, čo predstavuje miernu odchýlku od širšej definície NEET použitej v teoretickej časti brožúry.

Na základe analýz sa v jednotlivých krajoch v situácii NEET nachádza približne 15 – 25% populácie mladých, pričom rozsah a povaha problému sa regionálne líšia – od vysokého podielu neaktívnych NEET, cez nízke vzdelanie a rodičovstvo, až po sociálne vylúčenie, jazykové bariéry a geografickú izoláciu. Spoločným znakom regiónov je roztrieštenosť podpory, obmedzená dostupnosť služieb mimo krajských miest a chýbajúci jednotný vstupný bod pre mladých, ktorí sa pohybujú mimo systému. JKM pre mladých sa v tomto kontexte ukazuje ako kľúčové systémové riešenie, ktoré umožňuje prepájať služby, reagovať na regionálne špecifiká a zabezpečiť dlhodobú, individuálnu podporu pre mladých ľudí v regiónoch.

⁵ Prehľad analýz je uvedený v zozname zdrojov na záver publikácie.

⁶ Suma bola vypočítaná na základe interných analýz konzorcia Aktivácia mladých.

Banskobystrický kraj

- 94 341 mladých vo veku 15 – 29 rokov
- Z toho 23 694 mladých v situácii NEET (≈ 25 % populácie mladých)
- 66 % NEET tvoria neaktívni mladí mimo evidencie
- Najvyšší výskyt NEET: Rimavská Sobota, Lučenec, Revúca
- Významná skupina mladých ohrozených NEET : ľudia s nízkym vzdelaním, príslušníci marginalizovaných rómskych komunít - ďalej MRK, dlhodobo nezamestnaní mladí ľudia)
- JKM pre mladých už fungujú v rámci pilotného projektu

Košický kraj

- 139 676 mladých vo veku 15 – 29 rokov
- Z toho 35 445 mladých v situácii NEET alebo ohrozených NEET
- Podiel ohrozených: približne 25,4 % populácie mladých
- Výrazné rozdiely medzi mestskými a periférnymi okresmi
- Rizikové skupiny: ľudia s nízkym vzdelaním, príslušníci MRK, mladí mimo evidencie na ÚPSVaR
- Časté návraty do situácie NEET po krátkodobých zamestnaniach

Prešovský kraj

- 155 530 mladých vo veku 15 – 30 rokov
- Z toho 38 700 mladých v situácii NEET (25,0 % populácie mladých)
- 14 087 aktívnych a 24 613 neaktívnych NEET
- ≈ 17 300 mladých identifikovaných v kvantifikovaných rizikových skupinách
- Najvyšší výskyt NEET v chudobných a vidieckych oblastiach

Trenčiansky kraj

- 88 461 mladých vo veku 15 – 29 rokov
- Z toho 14 910 mladých v situácii NEET (16,85 %)
- Výrazná prevaha žien v NEET (najmä z dôvodu rodičovstva)
- Najviac zasiahnuté okresy: Prievidza, Partizánske, Myjava
- Nesúlady medzi vzdelávaním a potrebami trhu práce

Žilinský kraj

- 121 802 mladých vo veku 15 – 29 rokov
- Z toho 18 767 mladých v situácii NEET (15,41 %)
- Rizikové skupiny: absolventi bez praxe, mladí so zdravotným znevýhodnením
- Slabé kariérové poradenstvo pri prechode zo školy do zamestnania
- Dopravná dostupnosť ako bariéra mimo krajského mesta

Trnavský kraj

- 86 927 mladých vo veku 15 – 29 rokov
- Z toho 13 329 mladých v situácii NEET (15,33 %)
- 61,7 % NEET tvoria ženy (často mladé matky)
- Najvyšší výskyt NEET v okrese Dunajská Streda
- Jazyková bariéra a nerovnomerná dostupnosť služieb

Zhrnutie

Porozumenie situácii mladých ľudí v kategórii NEET je nevyhnutné pre nastavenie adresných služieb JKM, ktoré reagujú na ich špecifické životné príbehy a odstraňujú bariéry pri vstupe na trh práce alebo do vzdelávania.

- **Definícia a rôznorodosť:** Skupinu NEET tvoria mladí do 30 rokov, ktorí nepracujú ani sa nevzdelávajú. Najväčšiu výzvu predstavujú „neaktívni“ mladí ľudia (mimo evidencie), ktorí sú pre systém neviditeľní a čelia komplexným problémom od nízkeho vzdelania až po sociálnu izoláciu.
- **Príčiny a riziká:** Situácia NEET je výsledkom kombinácie systémových nedostatkov (slabé dostupnosť služieb vrátane kariérového poradenstva, nesúlad vzdelávania s trhom práce) a osobných okolností (napr. duševné zdravie, chudoba). Dlhodobá neaktivita so sebou nesie vysoké riziko radikalizácie, kriminality a suicidálneho správania.
- **Ekonomické a spoločenské náklady:** Dlhodobá nečinnosť mladých ľudí predstavuje podľa európskych analýz (Eurofound) značnú záťaž pre verejné financie v podobe strateného ekonomického potenciálu a zvýšených sociálnych výdavkov. Investícia do JKM je preto nástrojom na zefektívnenie verejných zdrojov.
- **Regionálna realita Slovenska:** Podiel NEET populácie v krajocho kolíše od 15 % do 25 %. Kým v BB, KE a PO kraji dominujú marginalizované komunity a geografická izolácia, v západných krajocho (TT, TN) sú to najmä mladé matky a absolventi.
- **Prínosy JKM pre kraje:** JKM je navrhnuté ako nástroj, ktorý má ambíciu posilniť sociálny kapitál a demografickú odolnosť regiónu. Cez lepšie prepájanie služieb a individuálnu podporu pomáha udržať mladých v regióne a zvyšuje jeho celkovú konkurencieschopnosť.

4. PROCES PRÁCE S MLADÝMI ĽUĎMI V JKM PRE MLADÝCH

Účastníci sa k činnostiam JKM dostávajú rôznymi cestami. Pre ilustráciu je možné rozdeliť proces práce s mladými ľuďmi do nasledujúcich fáz a krokov:

4.1. Vyhľadávanie kontaktov na potenciálnych účastníkov

Účelom tejto fázy je aktívne vyhľadávať mladých ľudí, ktorí sa nachádzajú mimo systémov podpory alebo o dostupných možnostiach podpory nevedia. Realizuje sa prostredníctvom mobilnej (terénnej) práce, spolupráce so školami, komunitami, organizáciami pracujúcimi s mládežou alebo prostredníctvom online priestoru. Zamestnanci sa snažia vytvárať prirodzené a dôveryhodné príležitosti na nadviazanie kontaktu. V praxi to zahŕňa napríklad:

- Mobilné (terénne) oslovovanie mladých ľudí v obciach, mestských častiach, na sídliskách alebo na miestach, kde sa mladí ľudia pravidelne združujú.
- Príležitostné poradenské stretnutia v komunitných priestoroch (napr. kultúrne centrá, komunitné centrá, športové kluby alebo cirkevné priestory).
- Tematické dni alebo informačné aktivity o JKM realizované priamo v školách alebo mládežníckych kluboch.
- Online oslovovanie mladých prostredníctvom sociálnych sietí, online chatu alebo jednoduchých kontaktných formulárov na prvý kontakt.
- Stretnutia, na ktoré mladí ľudia môžu priviesť svojich kamarátov alebo známych, ktorí by mohli podporu JKM využiť.

4.2 Nadviazanie prvého kontaktu a neformálnej spolupráce

Táto fáza sa zameriava na vytvorenie bezpečného a dôverného priestoru pre mladého človeka. Prvý kontakt prebieha formou neformálneho rozhovoru, ktorý pomáha znížiť obavy zo vstupu do služby. Zamestnanec sa snaží spoznať mladého človeka, jeho situáciu a očakávania bez hodnotenia alebo tlaku a vysvetľuje možnosti ďalšej podpory. V praxi to zahŕňa napríklad:

- Úvodné stretnutie v JKM alebo priamo v prirodzenom prostredí mladého človeka po nadviazaní kontaktu v teréne.
- Neformálny rozhovor počas aktivít (napr. otvorený priestor, klubové stretnutie alebo workshop), počas ktorého sa predstavuje aj ponuka služieb JKM.
- Prvý kontakt prostredníctvom online videohovoru alebo telefonického rozhovoru, ak mladý človek vníma takúto formu komunikácie ako bezpečnejšiu.
- Krátka orientačná návšteva JKM zameraná na zoznámenie sa s prostredím a fungovaním centra bez záväzku zapojiť sa do spolupráce.

4.3 Analýza potrieb klientov

Cieľom tejto fázy je lepšie porozumieť životnej situácii mladého človeka a jeho aktuálnym výzvam. Realizuje sa prostredníctvom rozhovorov, reflexívnych aktivít a mapovania oblastí, ktoré mladý človek považuje za dôležité. Spolu s mladým človekom sa identifikujú jeho silné stránky, zdroje a možné bariéry, ktoré ovplyvňujú jeho ďalší rozvoj. V praxi to zahŕňa napríklad:

- Štruktúrovaný úvodný rozhovor realizovaný počas jedného až dvoch stretnutí, doplnený o jednoduché otázky alebo hodnotiace škály
- Spoločné znázornenie životnej situácie mladého človeka pomocou jednoduchých nástrojov (napr. mapa života, rozdelenie na hlavné oblasti života, hodnotenie spokojnosti v jednotlivých oblastiach)
- Krátke zisťovanie potrieb a prekážok prostredníctvom jednoduchého dotazníka alebo rozhovoru zameraného na oblasti ako bývanie, financie, zdravie, vzdelávanie, práca či vzťahy
- Spoločné pomenovanie cieľov v jasných a zrozumiteľných vetách, ktorým mladý človek rozumie a s ktorými sa vie stotožniť

4.4 Tvorba individualizovanej ponuky

Táto fáza nadväzuje na analýzu potrieb a jej cieľom je pripraviť podporu prispôbenú konkrétnemu mladému človeku. Zahŕňa plánovanie krokov, výber vhodných aktivít, programov alebo služieb a nastavovanie realistických cieľov. Ponuka podpory sa priebežne upravuje podľa vývoja situácie a potrieb mladého človeka. V praxi to zahŕňa napríklad:

- Plánovací rozhovor zameraný na postupné kroky vychádzajúce z výsledkov analýzy potrieb mladého človeka
- Spoločné vytvorenie prehľadného plánu ďalších krokov, napríklad v papierovej podobe, v jednoduchom online nástroji alebo formou vizuálneho záznamu v priestore JKM
- Priebežná úprava plánu po prvých týždňoch spolupráce, vrátane reflexie toho, čo sa osvedčilo a čo je potrebné zmeniť alebo doplniť

4.5 Kontaktná práca a odborné činnosti

Kontaktná práca predstavuje základný pilier práce s mladým človekom. Zahŕňa priebežnú komunikáciu a spoluprácu medzi zamestnancom a mladým človekom, ktorá smeruje k budovaniu dôvery, udržiavaniu a rozvíjaniu pracovného vzťahu a poskytovaniu podpory pri riešení jeho aktuálnych životných situácií. Jej súčasťou je aj sprevádzanie klienta pri naplňovaní individuálneho plánu podpory a reagovanie na jeho meniace sa potreby. Kontaktná práca sa vzťahuje na všeobecnú podporu klienta a nezahŕňa situácie, keď pracovník realizuje konkrétnu špecializovanú odbornú činnosť. Odborné činnosti sú bližšie popísané v kapitole 5.

4.6 Ukončenie spolupráce

Táto fáza predstavuje plánované alebo prirodzené ukončenie spolupráce s mladým človekom. Zahŕňa spoločné zhodnotenie priebehu podpory, reflexiu dosiahnutých zmien a pomenovanie ďalších krokov, ktoré môže mladý človek realizovať samostatne alebo s podporou iných služieb.

Zhrnutie

Proces práce v JKM predstavuje ucelenú cestu od prvého kontaktu až po úspešné osamostatnenie mladého človeka.

- **Vyhľadávanie a dôvera:** Aktívne oslovovanie „neviditeľných“ mladých v teréne a online, po ktorom nasleduje neformálne budovanie vzťahu v bezpečnom prostredí.
- **Analýza a plánovanie:** Spoločné mapovanie životnej situácie a potrieb, na základe ktorého vzniká flexibilný plán podpory šitý na mieru silným stránkam jednotlivca.
- **Sprevádzanie a ukončenie:** Kontinuálna kontaktná práca a odborné činnosti smerujúce k naplneniu cieľov a následnému plánovanému ukončeniu spolupráce.

5. ODBORNÉ ČINNOSTI JKM PRE MLADÝCH

Činnosti, ktoré tvoria základ aktivít JKM pre mladých, vychádzajú z pilotnej skúsenosti v BBSK, one-stop-shop pre ukrajinských mladých ľudí zriadených organizáciou UNICEF (Program Slovensko) a rôznych iných, zahraničných skúseností predovšetkým z fínskeho Ohjaamo⁷, ktorý zaviedol túto špecifickú službu pre mladých ľudí v situácii NEET od roku 2014.

5.1 Kariérové poradenstvo

Cieľom je podporiť mladých ľudí v lepšom sebaopoznaní a porozumení vlastným možnostiam aj možnostiam na trhu práce tak, aby mohli robiť uvedomelé rozhodnutia o rozvoji svojej kariéry. Výstupom kariérového poradenstva je aj rozvoj zručnosti pre riadenie vlastnej kariéry. Kľúčové prvky tvoria:

- objavovanie záujmov, schopností a potenciálu, mapovanie silných stránok a prvotných kariérových predstáv – pomocou rozhovoru, sebahodnotenia a prípadne aj jednoduchých dotazníkových nástrojov.
- orientácia vo svete práce a vzdelávania – informácie o dostupných kurzoch, učebných odboroch, školách, pracovných príležitostiach a trhu práce.
- podpora pri rozhodovaní – keď sa mladý nevie rozhodnúť medzi viacerými cestami, JKM poskytuje neustranný priestor na ich zvažovanie.
- nastavenie reálnych cieľov – prepojenie ambícií mladého človeka s reálnymi krokmi v akčnom pláne.
- rozvoj zručnosti pre riadenie vlastnej kariéry v oblastiach ako sú napr.: sebaopoznanie, rozvíjanie silných stránok, objavovanie nových možností, budovania vzťahov, angažovanosť, sebareflexia, sebaaprezentácia, rozhodovanie a plánovanie.
- praktická príprava pri hľadaní práce – stratégie hľadania práce, príprava na pohovory, tvorba životopisu a motivačného listu.
- vytváranie príležitostí na získanie praktických skúseností – krátkodobé stáže, návštevy firiem, job shadowing alebo „ochutnávky profesií“ (ak sú dostupné v regióne).

5.2 Individuálna podpora a prepojenie na dostupné služby

Odborná činnosť zameraná na lepšie porozumenie sebe samému, zvládanie výziev, budovanie odolnosti ako aj usmernenie a aspoň orientačná podpora pri riešení problémov, ktoré môžu byť spojené so sociálnou izoláciou, rodinnými alebo životnými ťažkosťami. V JKM pre mladých sa poskytujú základné informácie a rady, pričom sa vychádza z prístupu zameraného na klienta, jeho silných stránok a kompetencií.

⁷ <https://ohjaamo.fi/en/etusivu>

Cieľom je tiež poskytnúť mladému človeku individualizovanú podporu a sprievodcu systémom služieb, aby sa dokázal orientovať, plánovať ďalšie kroky a postupne prebrať zodpovednosť za svoj život najmä s dôrazom na reálne príležitosti na trhu práce. Odborná činnosť môže zahŕňať napr.:

- Individuálna a skupinová psychosociálna podpora
- mentoring, koučing a posilňovanie osobnej zodpovednosti,
- prepájanie klientov so vzdelávacími inštitúciami, ktoré poskytujú rekvalifikačné vzdelávacie programy a kurzy v záujme rozvoja zručnosti pre trh práce,
- sprevádzanie pri kontakte s inštitúciami (ÚPSVaR, škola, zdravotnícke a sociálne služby),
- prepájanie na poradenské služby v školstve (napr. Centrum poradenstva a prevencie), službách zamestnanosti (napr. ÚPSVR) a ďalšie špecializované poradne (napr. Poradne komplexnej pomoci)

5.3 Integrácia prostredníctvom skupinových aktivít

Cieľom je podporiť rozvoj zručností, motivácie a sebavedomia mladých prostredníctvom spoločného učenia, interakcie a vzájomnej podpory a zároveň posilňovať sociálnu integráciu, budovanie vzťahov a celkový well-being. Táto odborná činnosť môže zahŕňať napr.:

- Semináre, workshopy zamerané na rozvoj mäkkých, digitálnych a finančných zručností a podnikavosti,
- workshopy a semináre zamerané na rozvoj životných zručností,
- skupiny podporujúce motiváciu, sebadôveru a rozvoj kariéry,
- peer (rovesnícke) aktivity,
- podujatia zapájajúce rodičov, rodiny a komunitu,
- neformálne vzdelávacie aktivity - napr. filmové kluby, spoločenské hry, tvorivé workshopy, workshopy na rozvoj inovatívnosti - fotografické, 3D tlač, atď.

Zhrnutie

Základné odborné činnosti JKM pre mladých čerpajú z pilotnej praxe v BBSK a medzinárodných skúseností, najmä z fínskeho modelu Ohjaamo. Ich cieľom je poskytnúť komplexný balík služieb, ktorý reaguje na individuálne potreby každého účastníka:

- **Kariérové poradenstvo a príprava:** Zameriava sa na objavovanie silných stránok, orientáciu na trhu práce a praktickú prípravu na hľadanie zamestnania, čím rozvíja zručnosti pre riadenie vlastnej kariéry.
- **Individuálna podpora a siet'ovanie:** Ponúka psychosociálnu podporu, mentoring, koučing a odborné sprevádzanie systémom inštitúcií, pričom mladých ľudí efektívne prepája na ďalšie vzdelávacie, sociálne či zdravotné služby.
- **Integrácia cez skupinové aktivity:** Prostredníctvom workshopov, neformálneho vzdelávania a peer (rovesníckych) aktivít posilňuje napríklad mäkké zručnosti, digitálnu gramotnosť a sebavedomie, čo napomáha k lepšej sociálnej inklúzii a budovaniu komunitných vzťahov.

6. SPOLUPRÁCA S PARTNERMI A PREPÁJANIE SLUŽIEB

Jedným z najdôležitejších indikátorov úspechu JKM pre mladých je prepojiť mladých ľudí na existujúce služby. JKM pre mladých nevytvára paralelný systém podpory, ale prepája a v dopĺňa existujúce služby tak, aby boli pre mladého človeka prehľadné, dostupné a zrozumiteľné. JKM pre mladých nemá samo o sebe kapacitu na vybudovanie prepojenej, koordinovanej a efektívnej siete služieb, ktorá mladým poskytuje komplexnú podporu a zlepši ich možnosti uplatnenia sa v regióne. Významne však môže prispieť k identifikovaniu potrieb a k iniciovaniu diskusie o nových, resp. rozšírených opatreniach.

6.1 Regionálne partnerstvá a strategická koordinácia (REPA)

Dôležitou súčasťou systémového fungovania JKM pre mladých je spolupráca s regionálnymi partnerstvami, najmä s Radami regionálnych partnerstiev (REPA), ktoré vznikli ako nástroj koordinácie regionálnych rozvojových priorít a implementácie opatrení Programu Slovensko ako napríklad v Banskobystrickom, Trnavskom, Žilinskom či Prešovskom samosprávnom kraji a ďalších.⁸

REPA predstavujú strategickú platformu prepájajúci samosprávne kraje, verejné inštitúcie, vzdelávacie organizácie, zamestnávateľov, neziskový sektor a ďalších aktérov regionálneho rozvoja. JKM pre mladých zohráva v tomto partnerstve dôležitú úlohu najmä ako:

- zdroj dát a informácií o potrebách mladých ľudí v regióne,
- implementačný nástroj niektorých opatrení regionálnych akčných plánov v oblasti práce s mládežou a zamestnanosti mladých,
- platforma pre pilotovanie nových riešení podpory mladých,
- prepojovací článok medzi stratégiou a praktickou prácou s mladými.

Spolupráca s REPA umožňuje JKM pre mladých reagovať na reálne regionálne potreby, zapájať sa do plánovania rozvojových politík a zároveň zabezpečuje prepojenie podpory mladých s rozvojom regionálneho trhu práce, vzdelávania a sociálnej inklúzie.

6.2 Spolupráca s verejnými inštitúciami a službami

JKM pre mladých úzko spolupracuje s verejnými inštitúciami, ktoré poskytujú služby mladým ľuďom. Táto spolupráca je založená na výmene informácií, koordinácii podpory a vzájomnom prepájaní klientov.

⁸ Odkazy na jednotlivé regionálne partnerstvá a súvisiace analýzy sú uvedené v zozname zdrojov na konci publikácie.

- Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny – spolupráca pri podpore zamestnateľnosti, zdieľanie informácií o opatreniach aktívnej politiky trhu práce a sprevádzanie mladých pri kontakte so službami zamestnanosti,
- školy a vzdelávacie inštitúcie – identifikácia mladých ohrozených predčasným odchodom zo vzdelávania, kariérová orientácia a podpora návratu do vzdelávania,
- centrá poradenstva a prevencie – spolupráca pri riešení vzdelávacích, psychologických alebo adaptačných ťažkostí,
- zdravotnícke služby – najmä podpora v oblasti duševného zdravia a prevencie,
- sociálne služby – prepájanie klientov v situáciách, ktoré vyžadujú sociálnu intervenciu podľa príslušnej legislatívy.

Spolupráca je realizovaná individuálne pri práci s klientom aj systémovo prostredníctvom pracovných stretnutí, pracovných skupín alebo memoránd o spolupráci.

6.3 Spolupráca so zamestnávateľmi a ekonomickým sektorom

Zapájanie zamestnávateľov je dôležité pre zabezpečenie reálnych pracovných príležitostí pre mladých ľudí. JKM pre mladých vytvára partnerstvá so zamestnávateľmi, profesijnými združeniami a podnikateľským sektorom s cieľom:

- lepšie porozumieť požiadavkám trhu práce a prispievať k znižovaniu bariér vstupu mladých na trh práce.
- podpora vytvárania príležitostí pre stáže, prax alebo pracovné skúsenosti mladých,
- podporovať rozvoj zručností relevantných pre zamestnávateľov.

6.4 Spolupráca s komunitným a neziskovým sektorom

Komunitné organizácie, mládežnícke organizácie, nízkoprahové programy alebo dobrovoľnícke iniciatívy zohrávajú významnú úlohu pri budovaní dôvery mladých ľudí a pri ich prvotnom kontakte so systémom podpory.

JKM pre mladých s týmito partnermi spolupracuje najmä pri:

- identifikácii mladých ľudí mimo systémov podpory,
- realizácii mobinej (terénnej) práce,
- organizovaní skupinových a neformálnych vzdelávacích aktivít,
- podpore sociálnej integrácie mladých.

Táto spolupráca zároveň pomáha rozvíjať sociálny kapitál mladých a posilňuje prepojenie JKM pre mladých s komunitným prostredím.

6.5 Budovanie a rozvoj partnerskej siete

Partnerstvá nevznikajú jednorazovo, ale vyžadujú systematickú a dlhodobú prácu. JKM pre mladých preto aktívne rozvíja partnerskú sieť prostredníctvom:

- pravidelných pracovných stretnutí partnerov,
- spoločného plánovania aktivít pre mladých,
- výmeny dobrej praxe a skúseností,
- spoločného mapovania potrieb regiónu,
- zapájania partnerov do tvorby regionálnych riešení podpory mladých.
- identifikáciu bariér v systéme služieb.

Silná partnerská sieť zvyšuje dostupnosť služieb, predchádza duplicite podpory a zároveň umožňuje vytvárať nové príležitosti pre mladých ľudí.

Zhrnutie

Úspech Jednotných kontaktných miest (JKM) závisí od ich schopnosti efektívne prepájať a dopĺňať existujúce služby tak, aby boli pre mladého človeka dostupné a zrozumiteľné.

- **Strategická koordinácia cez REPA:** JKM pôsobí ako kľúčový partner pre Rady regionálneho partnerstva, ktorým poskytuje reálne dáta o potrebách mladých a slúži ako implementačný nástroj pre regionálne akčné plány a politiky zamestnanosti.
- **Multisektorálna spolupráca:** JKM úzko spolupracuje napríklad s úradmi práce a vzdelávacími inštitúciami pri odstraňovaní bariér, pričom zároveň buduje mosty k zamestnávateľom.
- **Komunitné ukotvenie a rozvoj siete:** V spolupráci s neziskovým sektorom a samosprávami JKM identifikuje mladých mimo systému a cez pravidelnú výmenu dobrej praxe neustále rozširuje partnerskú sieť, čím zvyšuje celkovú odolnosť regiónu.

7. INŠPIRÁCIE A DOBRÁ PRAX

7.1 Fínsky model OHJAAMO

Hlavnou inšpiráciou pre vznik JKM pre mladých v Európskej únii je fínsky model **Ohjaamo** - sieť centier pre mladých vo veku 15–29 rokov, ktoré poskytujú podporu na jednom mieste, bez zbytočných prekážok a v prepojení rôznych sektorov (kariérové poradenstvo, sociálne služby, zdravotná podpora, vzdelávanie a zamestnanosť).

Účastníci aktivít Ohjaamo v porovnaní s mladými, ktorí využívali iba štandardné služby zamestnanosti, častejšie pokračovali v štúdiu, častejšie sa zapájali do opatrení na podporu zamestnanosti a menej často potrebovali sociálnu podporu (OECD, 2019). Prvé monitorovanie v roku 2017 zaznamenalo približne **120-tisíc návštev centier ročne** (v 50 centrách Ohjaamo); pričom **22% mladých** sa zamestnalo na otvorenom trhu práce, **32%** si podalo prihlášku na štúdium a **7%** získalo aj stabilnejšie bývanie (OECD, 2019).

Prenositel'né skúsenosti do slovenského kontextu sú najmä:

- princíp „jedného kontaktného miesta“,
- nízkoprahovosť a dostupnosť,
- zameranie na vzťah, nie na administratívu,
- prepojenie dostupných služieb,
- kombinácia kariérovej a psychosociálnej podpory,
- systematické sieťovanie rôznych služieb.

7.2 Iniciatíva UNICEF “Pathways”

Cieľom iniciatívy⁹ bolo podporiť ukrajinských dospelujúcich a mladých ľudí vo veku 10–19 rokov v prístupe k vzdelávaniu, budovaniu zručností a prvým pracovným príležitostiam (2024 - 2025). Pathways zdôraznil najmä kľúčovú úlohu paraprofesionálov a význam psychosociálnej podpory.

Paraprofesionál v oblasti duševného zdravia a psychosociálnej podpory

Paraprofesionál v oblasti duševného zdravia a psychosociálnej podpory je **vyškolený pracovník prvej línie**, ktorý zohráva kľúčovú úlohu v systéme včasnej identifikácie potrieb a prevencie zhoršovania duševného zdravia mladých ľudí. Neposkytuje psychoterapiu ani klinickú liečbu a nenahrádza rolu psychológa, psychiatra či sociálneho pracovníka. Jeho úlohou je **zabezpečiť dostupnú, nízkoprahovú a kontinuálnu podporu** pre mladých ľudí, ktorí sa nachádzajú v období zvýšenej neistoty, prechodu alebo psychosociálneho stresu.

⁹<https://www.unicef.org/eca/reports/pathways-initiative-documentation-pathways-model>

Paraprofesionál realizuje vstupné rozhovory a psychosociálne mapovanie, v rámci ktorého identifikuje potreby, silné stránky, ochranné faktory a potenciálne riziká. Zameriava sa na porozumenie životnej situácie mladého človeka v širšom kontexte – vzdelávanie, práca, rodinné zázemie, sociálne vzťahy a emocionálnu pohodu. Na základe tohto porozumenia poskytuje základnú podporu, orientáciu v systéme služieb a sprevádzanie v procese hľadania vhodnej pomoci.

Dôležitou súčasťou práce paraprofesionála je vedenie skupinových aktivít, facilitácia rovesníckych programov a vytváranie bezpečných priestorov, kde mladí ľudia môžu zdieľať skúsenosti, rozvíjať sociálne zručnosti a posilňovať sebadôveru. Paraprofesionál zároveň zabezpečuje **prepájanie na odborné služby** – psychologické, psychiatrické, sociálne alebo vzdelávacie – a podporuje mladého človeka počas prechodného obdobia, kým je odborná starostlivosť dostupná.

Svoju činnosť vykonáva **v úzkej spolupráci a pod pravidelnou supervíziou kvalifikovaných odborníkov**, čím sa zabezpečuje kvalita, etická integrita a bezpečnosť poskytovanej podpory.

Psychosociálna podpora (Mental Health and Psychosocial Support – MHPSS)

Psychosociálna podpora predstavuje **komplexný súbor preventívnych, podporných a rozvojových intervencií**, ktorých cieľom je posilniť psychickú pohodu, emocionálnu stabilitu, sociálne fungovanie a pocit bezpečia mladých ľudí. V kontexte práce s mládežou, najmä v období prechodu zo vzdelávania na trh práce, zohráva psychosociálna podpora zásadnú úlohu pri udržiavaní motivácie, schopnosti rozhodovania a aktívneho zapojenia sa do vzdelávacích či pracovných dráh.

Psychosociálna podpora zahŕňa individuálnu podporu zameranú na zvládanie stresu, úzkosti, neistoty a tlaku spojeného s výberom povolania alebo vstupom do zamestnania. Súčasťou sú aj skupinové aktivity, ktoré podporujú sociálne väzby, znižujú izoláciu a umožňujú mladým ľuďom učiť sa prostredníctvom zdieľaných skúseností. Rovesnícke programy a komunitné aktivity posilňujú pocit spolupatričnosti a normalizujú výzvy, ktorým mladí ľudia čelia.

Dôležitou zložkou psychosociálnej podpory je rozvoj odolnosti (resilience), sebaregulácie, sebadôvery a schopnosti zvládať zmeny. Psychosociálna podpora zároveň zahŕňa sprevádzanie mladých ľudí pri kontakte s inštitúciami a uľahčovanie prístupu k odborným službám, čím sa znižujú bariéry vyhľadania pomoci a predchádza sa eskalácii problémov.

Vybrané princípy Pathways predstavujú cennú inšpiráciu pre slovenský kontext:

- **Bezpečné prechodové prostredia (safe transition spaces)** - Pathways kladie dôraz na vytváranie fyzických aj psychosociálnych priestorov, v ktorých môžu mladí ľudia bezpečne prechádzať medzi jednotlivými fázami života – zo školy do práce, z neaktivity do učenia, alebo z krízovej situácie späť do stability. Tieto priestory umožňujú experimentovanie, učenie sa z chýb a postupné budovanie istoty bez okamžitého tlaku na výkon. V slovenskom kontexte môžu túto funkciu plniť najmä Jednotné kontaktné miesta, komunitné centrá a školské poradenské štruktúry.
- **Postupnosť a dávkovanie podpory (stepped support)** - Pathways zdôrazňuje potrebu odstupňovanej podpory, ktorá reaguje na meniacu sa mieru potrieb mladého človeka. Nie každý mladý človek potrebuje odbornú terapiu, ale väčšina potrebuje základnú orientáciu, sprevádzanie a psychosociálne posilnenie. Paraprofesionáli a nízkoprahové služby predstavujú kľúčový medzistupeň medzi neformálnou podporou a špecializovanou starostlivosťou, čím sa znižuje preťaženie odborných systémov a zvyšuje dostupnosť pomoci.
- **Normalizácia psychickej záťaže a destigmatizácia pomoci** - Pathways pracuje s predpokladom, že psychická záťaž v období dospievania a prechodov je bežná a očakávaná, nie výnimočná. Podpora je preto koncipovaná tak, aby bola súčasťou „bežných“ služieb – kariérneho poradenstva, vzdelávacích programov či aktivít zameraných na zamestnateľnosť. Tým sa znižuje stigma vyhľadania pomoci a posilňuje sa skoré zapojenie mladých ľudí do podporných mechanizmov.
- **Vzťahová kontinuita a dôvera (trusted adult approach)** - Jedným z menej formálne pomenovaných, no kľúčových prvkov Pathways je dôraz na stabilné vzťahy. Mladí ľudia profitujú z dlhodobejšieho kontaktu s jednou dôveryhodnou osobou, ktorá ich sprevádza naprieč službami a prechodmi. Táto rola môže byť naplnená práve paraprofesionálom v JKM, ktorý zabezpečuje kontinuitu podpory, znižuje fragmentáciu skúseností a posilňuje dôveru v systém.
- **Psychosociálna pripravenosť na zamestnanie** - Pathways rozširuje pojem zamestnateľnosti nad rámec technických zručností a kvalifikácie. Psychosociálne kompetencie – schopnosť zvládať stres, komunikovať, riešiť konflikty, pracovať s neistotou a adaptovať sa na zmeny – sú považované za kľúčové pre udržanie zamestnania. Podpora týchto kompetencií by mala byť systematicky integrovaná do programov zameraných na prvý vstup na trh práce.

- **Prevenca vyhorenia a sekundárnej traumatizácie** - Pathways reflektuje potrebu starostlivosti nielen o mladých ľudí, ale aj o pracovníkov prvej línie. Udržateľnosť systémov podpory si vyžaduje supervíziu, podporu duševného zdravia pracovníkov a realistické pracovné zaťaženie. Bez tejto dimenzie hrozí vysoká fluktuácia, strata kvality služieb a oslabenie dôvery mladých ľudí.
- **Citlivosť na neistotu budúcnosti** - Na rozdiel od tradičných modelov kariérového poradenstva Pathways počíta s tým, že mladí ľudia často nedisponujú jasnou predstavou o svojej budúcnosti. Podpora sa preto zameriava na rozvoj schopnosti fungovať v neistote, robiť priebežné rozhodnutia a adaptovať sa na meniace sa podmienky trhu práce, migrácie alebo osobných okolností.

7.3 JKM pre mladých “SPACE” v BBSK

Pilotný projekt BBSK zaviedol pre JKM pre mladých názov SPACE¹⁰ a predstavuje prvú ucelenú slovenskú skúsenosť s vytváraním tejto špecifickej služby. SPACE - JKM pre mladých vznikli doposiaľ v siedmich okresoch kraja a prešli od voľnočasových a preventívnych aktivít až k systematickej individualizovanej práci s mladými, ktorí sa dlhodobo nevedia zaradiť do vzdelávania či zamestnania. Táto pilotná skúsenosť z BBSK je dnes jedným z najcennejších východísk pre budovanie JKM pre mladých na Slovensku.

Práca v centrách SPACE ukázala, že podpora mladých funguje vtedy, keď je založená na vzťahu, dôvere a bezpečnom prostredí. Práve tieto tri prvky sa stali nosným pilierom práce s mladými ľuďmi v situácii NEET, ktorí často prichádzali s nízkym sebavedomím, nedôverou k inštitúciám a negatívnymi skúsenosťami so systémom.

Druhým silným aspektom bolo využitie prvkov nízkoprahového prístupu – mladí mohli prísť do SPACE - bez objednania a bez toho, aby museli preukazovať, že sú v náročnej situácii. Priestor bol navrhnutý tak, aby sa v ňom mladý človek cítil príjemne, prijato a aby mal možnosť nadviazať kontakty s rovesníkmi a odbornými zamestnancami.

¹⁰ <https://www.tvojspace.sk/o-projekte/>

Skúsenosť v BBSK zároveň ukázala, že mladí ľudia v situácii NEET sa zvyčajne nedostavia do JKM pre mladých sami. Kľúčovou súčasťou práce je terénna práca – návštevy obcí, komunitných centier, škôl, inštitúcií a organizácií, rôznych podujatí, kde pracovníci aktívne vyhľadávajú a oslovujú mladých, ktorí sa nachádzajú mimo systém.

Skúsenosti z budovania jednotných kontaktných miest pre mladých SPACE v BBSK v troch videách:

**Pohľad zriaďovateľa
na JKM pre mladých**

**Pohľad senior manažéra
JKM pre mladých**

**Pohľad zamestnanca
JKM pre mladých
na prácu s klientom**

Príklad z praxe BBSK ako JKM pre mladých môže zmeniť život:

V BBSK prišla do SPACE **22-ročná mladá žena so zrakovým znevýhodnením**. Mala ambíciu ďalej študovať, no jej hendikep výrazne komplikoval možnosti pokračovať v škole a pripraviť sa na prácu; sama by sa cez prekážky nedostala a potrebovala niekoho, kto ju odborne podporí a ukáže cestu.

Po niekoľkých týždňoch práce s odborníkmi v SPACE sa jej podarilo nastúpiť na štúdium a zároveň absolvovať kurzy v špecializovanom zariadení pre zrakovo postihnutých. Tým si nielen zvyšuje kvalifikáciu, ale aj šancu nájsť si prácu a viesť samostatnejší život.

Zhrnutie

Úspešná podpora mladých ľudí v situácii NEET je založená na koordinácii, dostupnosti a budovaní vzťahov, čo potvrdzujú domáce aj zahraničné skúsenosti.

- **Zahraničné modely (Ohjaamo a UNICEF):** Fínsky prístup „one-stop shop“ dokazuje, že sústredenie služieb na jedno miesto zvyšuje šancu na zamestnanie, zatiaľ čo iniciatíva UNICEF zdôrazňuje kľúčovú úlohu psychosociálnej podpory a navigácie v zložitých situáciách.
- **Slovenská prax (SPACE v BBSK):** Skúsenosti z regiónu potvrdzujú, že základom je vytvorenie bezpečného priestoru a dôvery. Ukazuje sa, že bez mobilnej (terénnej) práce a silných partnerstiev nie je možné efektívne riešiť bariéry v škole či práci.

8. ZÁVER

Investícia do funkčných JKM pre mladých je vkladom do budúcnosti regiónov aj celej krajiny. Včasná, prehľadná a systémová podpora mladých v situácii NEET zvyšuje ich šance na aktívny a stabilný život.

Tento dokument má ambíciu byť praktickým sprievodcom pre všetkých, ktorí sa chcú na tomto procese aktívne podieľať. Vzniká ako výstup projektu Koordinácia jednotných kontaktných miest pre mladých, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou v rámci Európskeho sociálneho fondu Plus (ESF+). Realizuje sa v rámci Programu Slovensko, ktorý podporuje iniciatívy zamerané na sociálne začlenenie a zlepšenie prístupu mladých ľudí na trh práce.

Na základe výzvy MPSVaR SR vzniklo konzorcium Aktivácia mladých (AM)¹¹, ktorého cieľom je podporiť samosprávne kraje pri vytváraní miest, kde mladí dostanú rovnakú, koordinovanú a odbornú podporu a sprevádzanie. AM ponúka svoju kapacitu v nasledujúcich oblastiach:

1. podpora nastavovania samotnej služby JKM pre mladých a budovanie tímu zamestnancov JKM
2. podpora personálneho zabezpečenia – odporúčania k rolám v tíme, kompetenciám, supervízii a vzdelávaniu zamestnancov.
3. štandardizácia JKM pre mladých - rámec kvality, ktorý pomáha zabezpečiť porovnateľnú úroveň podpory v rôznych krajoch.
4. podpora pri prepájaní JKM pre mladých s partnermi v regióne, zdieľanie dobrej praxe a vzájomné učenie sa.
5. advokácia Záruky pre mladých a udržateľnosť JKM pre mladých – hľadanie dlhodobých riešení, možností ďalšieho financovania a zapojenie regiónov do tvorby politík pre mladých.

Konzorcium AM tvoria partneri:

- Rada mládeže Slovenska
- NIVAM – Národný inštitút vzdelávania a mládeže
- The Duke of Edinburgh's International Award Slovensko
- YouthWatch
- Združenie pre kariérové poradenstvo a rozvoj kariéry

Kde nás nájdete:

www.aktivaciamladych.sk

info@aktivaciamladych.sk

Youtube: @AktiváciaMladých

Facebook: Aktivácia Mladých

Instagram: @aktivaciamladych

¹¹ <https://www.aktivaciamladych.sk/>

AmCham Romania. (2024, 17. oktobra). The economic impact of school dropout in Romania. American Chamber of Commerce in Romania.

<https://www.amcham.ro/communication/amcham-press-releases/the-economic-impact-of-school-dropout-in-romania---an-analysis-conducted-for-amcham-romania-by-the-university-of-bucharest>

Bratu, M. (2024). The Economic Impact of School Dropout in Romania. ResearchGate.

<https://doi.org/10.13140/RG.2.2.14658.18881>

Devarajan, S., Mottaghi, L., Do, Q., Brockmeyer, A., Joubert, C., Bhatia, K., Al-Jeli, M. (2016). Economic and social inclusion to prevent violent extremism. World Bank. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-0990-3>

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/409591474983005625/pdf/108525-REVISED-PUBLIC.pdf>

Eisentraut, A., & Declercq, A. (2024). Beyond the mind: Understanding the influence of mental health on youth NEET status in Europe. Journal of Youth Studies. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/39021042/>

Eurofound. (2012). NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe. Publications Office of the European Union.

<https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/all/neets-young-people-not-employment-education-or-training-characteristics-costs-and>

European Commission. (2025). Employment and social developments in Europe 2025. Publications Office of the EU.

https://news.industrial-europe.eu/documents/upload/2025/9/638948255037511238_ESDE_report_EU_Commission.pdf

European Parliament. (2016). Precarious employment in Europe. Policy Department for Economic, Scientific and Quality of Life Policies.

https://pure.uva.nl/ws/files/2753967/175863_2016_Final_Publication_Precarious_Work_European_Parliament.pdf

European Union. (2021). The European Pillar of Social Rights Action Plan.

<https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/en/>

European Youth Forum. (2025, 13. marca). Youth guarantee: How to support young people finding a pathway [Position paper]. <https://www.youthforum.org/files/250415-PP-YouthGuarantee.pdf>

Eurostat. (2024a). Statistics on young people neither in employment nor in education or training.

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_young_people_neither_in_employment_nor_in_education_or_training

Eurostat. (2024b). Early leavers from education and training.

https://doi.org/10.2908/SDG_04_10

Falk, A., & Zweimüller, J. (2005). Unemployment and right-wing extremist crime (IZA Discussion Paper No. 1540). Institute for the Study of Labor.

<https://hdl.handle.net/10419/21316>

Gariépy, G., Danna, S. M., Hawke, L., Henderson, J., & Iyer, S. N. (2021). The mental health of young people who are not in education, employment, or training: A systematic review and meta-analysis. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 57(6), 1105–1119. <https://doi.org/10.1007/s00127-021-02212-8>

Lindblad, V., Ravn, R. L., Gaardsted, P. S., Hansen, L. E. M., Lauritzen, F. F., & Melgaard, D. (2024). Beyond the mind: Understanding the influence of mental health on youth NEET status in Europe—A systematic literature review. *Journal of Adolescence*, 96(7), 1428–1444. <https://doi.org/10.1002/jad.12374>

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. (n.d.). Pomoc v hmotnej núdzi. <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/hmotna-nudza/>

MPSVR SR. (2024a). Informácia o vyhodnotení plnenia opatrení NRS. <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/chudoba/informacia-vyhodnotenie-plnenia-opatreni-ramci-klucovych-oblasti-nrs.pdf>

MPSVR SR. (2024b). Národný plán posilnenia Záruky pre mladých do roku 2030. https://www.employment.gov.sk/files/sk/praca-zamestnanost/podpora-zamestnanosti/strategicke-dokumenty-oblasti-zamestnanosti-do-roku-2030/np_posilnenia-zaruky-mladych.pdf

MPSVR SR. (2022). Detail projektu. SPACE - jednotné kontaktné miesta pre mladých v BBSK. <https://portal.itms21.sk/projekt/?id=21153>

OECD. (2019). Investing in youth: Finland. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/1251a123-en>

OECD. (2023). Integrating local services for individuals in vulnerable situations. OECD Publishing. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/06/integrating-local-services-for-individuals-in-vulnerable-situations_a59b8011/1596644b-en.pdf

OECD. (2024). Education at a glance 2024: OECD indicators. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/e13bef63-en>

OECD. (2025). OECD Skills Outlook 2025. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/26163cd3-en>

Sociálna poisťovňa. (2025). Maximálna dávka v nezamestnanosti sa od júla zvýši o viac ako 90 eur mesačne. <https://www.socpoist.sk/news/maximalna-davka-v-nezamestnanosti-sa-od-jula-zvysi-o-viac-ako-90-eur-mesacne-davka-garancneho>

Rahmani, H., Groot, W., & Rahmani, A. M. (2024). Unravelling the NEET phenomenon: A systematic literature review and meta-analysis. *International Journal of Adolescence and Youth*, 29(1). <https://doi.org/10.1080/02673843.2024.2331576>

Rural NEET Youth Network. (2023). Best practice interventions in formal and non-formal education of youth NEETs in rural areas across Europe. Rural NEET Youth Observatory. <https://rnyobservatory.eu/web/wp-content/uploads/2023/03/REPORT-WG2-Best-practice-interventions-in-Formal-and-Non-formal-Education-of-Youth-NEETs-in-Rural-Areas-Across-Europe.pdf>

ŠŠI (2025). Štátna školská inšpekcia: Alarmujúce zlyhania v diagnostike žiakov. https://www.ssi.sk/wp-content/uploads/2025/08/TS_8.8.2025_nespravna-diagnostika-ziakov.pdf

Thøgersen, M. (2024). Integration and differentiation in collaboration between services for youth NEET. European Journal of Social Work, 27(3), 664–677. <https://doi.org/10.1080/13691457.2024.2306378>

Youth Futures Foundation. (2025). Educational and psychosocial factors associated with increasing the risk of becoming NEET. https://youthfuturesfoundation.org/wp-content/uploads/2025/11/REA-NEET-risk-factors_Final-report_Nov2025.pdf

Regionálne analýzy

BBSK: Regionálna analýza NEET. (2025). <https://mladivbbsk.sk/>

KSK: Regionálna analýza o mladých ľuďoch ohrozených situáciou NEET a v situácii NEET v Košickom samosprávnom kraji. (2025): https://www.kosickazupa.sk/files/2026-02-04-113022-Region_lna_anal_za_o_mlad_ch_u_och_ohrozen_ch_situ_ciou_NEET_a_v_situ_cii_NEET.pdf

PSK: Regionálna analýza NEET a partnerstvá pre mladých. (2025). <https://psk.sk/domov/samosprava/projekty/regionalna-analyza-neet-a-partnerstva-pre-mladych-v-psk/>

TSK: Regionálna analýza NEET. (2025). https://www.kcvc.sk/buxus/docs/dokumenty/projekt_neet_in_need_1/regionalna_analyza_o_mladych_ludoch_ohrozenych_situaciou_neet_na_uzemi_trencianskeho_kraja/Regionalna_analyza_NEET.pdf

TTSK: Strategické dokumenty. (2025). <https://kira.sk/strategicke-dokumenty>
ZSK: Projekty. (2025). <https://razsk.sk/projekty/>